

Н. Кисіль.

Маяки

Комедія в одній дії.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

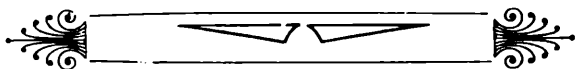


Нью Йорк, Н. Й. — 1920.

Н. Кисіль.

Маяки

Комедія в одній дії.



Ню Йорк, Н. Й. — 1920.



Дієві особи:

Варенин, управитель газети.

Квач	}	редакційний персонал.
Веретено		
Верба		
Синиця		
Довгий		

Маруся	}	дівчата, аматорки.
Палажна		
Галя		

Пелех, друкарський робітник.

Перший і другий чоловіки.

Діється в Злучених Державах.





Поменіканя газети «Пролетар». Велика кімната, перегороджена невеликою бар'єрою на дві меншу і більшу половини. У меншій половині — з правого боку від входу — під бар'єрою з лівого боку стоїть бюрка, на бюрку телефон; з правого боку коло дверей — стіл, а під середньою стіною — велика шафа. В другій половині, з правого боку під бар'єрою і з лівого під стіною, стоять два бюрка, а під середньою стіною — два невеликих столики. Стільці. На стінні кілька полицок з книжками, великий годинник, гитара, мандоліна, скрипка. Двоє великих вікон. Бюрка, столи і шафа завалені ріжними паперами; на підлозі також повно паперу. Вхідні двері в першій половині — прямо, з правого боку двері до друкарні, а з лівого невелика хвірточка, — вхід до другої половини.

З друкарні виходить Пелех і дивиться на годинник).

ПЕЛЕХ. Одп'яна година. Гм... Чорт-батька зна які порядки. Ідеально, дуже ідеально, нема що й казати. Чотири робітники від восьмої години тут у куцої баби грають ся, а їх хоч би тобі оден заглянув — Е, даремно хлопці ви носите на собі ярлик бідолашного робітника. та замилюєте людям очі про свою діяльність. Не варта ви й нюха табаки, як видиться. Ні іскорки чесноти...

(З надвірних дверей входить заснаний Вареник).

ВАРЕНИК *(до Пелеха)*. А ти тут чого трешся?

ПЕЛЕХ. Та чого ж? Від осьмої ось години тут сидимо чотирох людей в друкарні і вже прямо остогидло сидіти без діла. Ліпше булоб....

ВАРЕНИК. А тобі що? адже платять, то й сиди, не рипайся. Ви б ще у пятій поприходили. Ходім *(виходять до друкарні. Входить 1-ший чоловік)*.

1-ший ЧОЛОВІК *(розглядаючи по кімнаті)*. Хотілось газетку купити та щось і нема нікого. Певно на обід пішли. Прийдеться зайти після роботи *(виходить. Чути дзвінок телефону. З друкарні скоро вибігає Вареник і бере трубку телефону)*.

ВАРЕНИК. Орчард севен-севен.... Кого вам потрібно?.. Я самий і є... А з ким, прошу, маю честь говорити?... *(Змінюючи тон)*. О, се ти Марино?.. Що ж хочеш від мене ще? Прецінь я вже тобі сказав виразно вчора і то в остатний раз, що вся та твоя затія даремна.... Що?... І в голові не держи... То була інша річ... Що, що?.. Є лиші про те говорити... Казав же я тобі виразно, що не можу, ну не можу... Ти мене розумієш чи ні?.. Обставини так зложились, що... Га?.. То ніби перший я... Я тобі ніколи не обіцяв того... Як сталося, про те спитай саму себе... Жінки тепер мають рівне право, а значить і... Та що там казати... Роби, що хочеш... Не нині завтра я збираюся їхати до Європи, а значить... Як? побачитись зі мною... Слухай Марино, колиб ти знала, як я тут занятий, то певно бі сего від мене не вимагала... Слухай же, слухай... біг-ме, що правда. Ти не можеш собі уявити, як-то тяжко робітникові у робітників служити. Десять робіт ле-

жить на твоїй голові: і менаджер і коректор і редактор і підметає і цупихач і чорт-батька зна, що лежить на твоїй голові. Сто разів лінше у реставранті робити, там знай одно: відробив свої години, та й знова вільний, а тут... Ну ніж, не благай... Кажу ж тобі чистосердечно, що й одної хвилинки не маю вільної... Нині, нині я найгірше занятий, та ще до того у мене засідання там різних комітетів... Га? Ну, що тобі сказати... Не обіцяю напевно, але побачу, може й прийду, але не раніше Суботи... Що, що? А, по телефону також не дуже то відповідно. Та й про що ми з тобою будемо говорити?.. Так? Ну коли вже так тобі хочеться, то подай номер свого нового телефону, можливо, що я покличу, коли буду вільний... Як? три-три Вест?.. Добре... Будь здорова... Прощай... *(сідас коло бюрка, кладє на него ноги, читає газету. Входить Квач і Веретено).*

КВАЧ (до *Вареника*) А ти Свириде, щось нині рано дуже вхопився, чи не визначив якій рендової?

ВЕРЕТЕНО. Він радий від тих відхреститись, котрих вже має, а не то що...

ВАРЕНИК. Ідїть вже добіса там щось робїть, бо робїтникам в друкарні нема що робити.

КВАЧ. Матеріялу, брате, в ціла куна, треба лише привести його в належитий порядок та поступенувати *(сідас коло другого бюрка, читає газету).*

ВАРЕНИК. Ну так скорше ж рухайтесь, бо ще й нині гадета готова не вийти, тоді вже оправдання чорта-з-дуги знайдеш. Та ось тут *(дістає)* якійсь Ярошенко прислав до газети матеріял, так на *(дає)* переглянете там, що він з себе представляє, та може помістите, як хочете.

ВЕРЕТЕНО. Кинь його дочорта у кіш. Нема часу возитись там з ріжними Ярошенками. Нині, брате, наша газета буде переповнена самими науковими статтями. Цілий тиждень буде що читати *(іде до другої половини, сїдає коло стола, добуває з кишені газету, також переглядає)*.

КВАЧ. Багатий і чудовий матеріал в нинішних газетах, аж дух захоплює. *(до Вареника)* Свириде, а Свириде! Ти не можеш собі представити що закрасні статі в «Колоколе» і якраз всі надаються до нашого «Пролетаря». Щасливий нинішний деньок *(бере ножниці і вирізує одну колонку за другою)*.

ВЕРЕТЕНО. У «Святе Людовем», брате, також суть не з гірших матеріал.

КВАЧ. Скоро наша газета буде чисто науковим журналом. От-тоді ми комусь утремо носа *(вирізує і відкладає)*.

ВАРЕНИК. Ну ну, побачимо, що то з того буде.

ВЕРЕТЕНО *(до Квача)*. Дай, брате і мені на хвилинку ножниць *(бере і також вирізує. Входить Синиця, Довгий і Верба, кождий з виклувачкою в зубах)*.

ВЕРБА *(до Вареника)*. А що Свириде, від Піпі ще не було телефону?

ВАРЕНИК. Не було. Тобі й одної хвилинки тяжко без неї посидіти. От ще баба!

ВЕРБА. Ніби-то ти ліпший, мовчав би вже. *(Всі три йдуть до другої половини, займають місця)*.

КВАЧ *(до Синици)*. А що, як там у тебе нащот новинок з англійських газет? Масш багато чи...

СИНИЦЯ *(витягаючи з кишені вирізки)*. За мною діло

не стоїть. Ось ціла купа (*кладе на стіл*). В одну газету ще й не вмістиш. Остатється лише.. (*Чуття голос Пелеха*).

ПЕЛЕХ. Матеріалу. матеріалу!

ВАРЕНИК. Чого там репетуєш?

ПЕЛЕХ. Як чого? Робити нема що! матеріалу, матеріалу!

КВАЧ (*скоро збирає всі вирізки, дає Синиці*). На неси, заткни йому пельку. (*Синиця бере і виходить до друкарні*).

КВАЧ (*до Верби*). А що діється з твоїм перекладом? буде готовий на нині, чи замість него дати щось другого до газети?

ВЕРБА (*переглядаючи брошурку*). Та майже вже готовий, осталося лише дати пояснення до де-яких, незрозумілих для нашого читачаслів та перевести наголовки. Я гадаю, що над сим, ми вже спільно поговоремо.

КВАЧ. Що ж ти там незрозумілого знайшов?

ВЕРБА. Та ось перше, для мене не дуже-то ясно, як-то буде по нашому слово «воскресєніє».

КВАЧ. От ще чудак, такої примітивни не знати: неділя буде по нашому.

ВАРЕНИК. Про те вже й малі діти знають і Піпі твоя, певно, також знає — Ти б запитав сі.

ВЕРБА. Діло сурійозне, а він говорить не знати що.

КВАЧ. Розуміється. Ну, а ще чого ти там незрозумілого здивав?

ВЕРБА. Та тут ще суть два слова таких, котрих надзвичайно тяжко мереложити на нашу мову. Одно, се — колективізм, а друге — техніка. Що з ними зробити і способу не прибереш.

КВАЧ. Тяжка квестія. Таких слів у нашій літературі

нема. Прийдець ся тобі, певно, зробити до кожного з них широке поясненє. на взірець замітки.

ВЕРБА. Замітку, добре тобі казати замітку. Як же я можу зробити замітку. коли вони і для мене не дуже-то ясні.

Оце-ж я і хотів порадитись.

КВАЧ. Стидно мені за тебе Верба, такої дрібниці не знати. Що до колективізму, то коротенько кажучи, зробиш поясненє ось таке: З огляду на те, що наші читачі майже всі селяне — візьми за примір череду овець, скажи, що вони пасуться на полію чи де там і головню заміть, що кожда овечка пасеться сама для себе. От тобі й колективізм увесь. Що ж тичеться техніки, то техніку можна пояснити ще коротче і популярнійше. Возьмім на приклад, от хоть би звичайне деревце: кожний знає, що воно росте, розвивається і приносе свій плід. А що то ти думаєш значить? Та, розуміється, то і є техніка, все те робе техніка. Або людське житє! Ти подумаєш, що то є? Так само техніка, і залежить від техніки. От в таким приміром напруги і зробиш поясненя (*відвертається і пише*).

ВЕРБА (*беручись за папір*). Добре ж, що ти розтлумачив, тепер і для мене стало ясно. Перевід, значить, скоро буде готовий. (*Входить Синиця*).

СИНІЦЯ. Ну, я вже свою роботу майже закінчив, осталися лише переклади з вашого письменства (*дістає устатку*). Поки що, — треба троха побринькати (*сїдає*).

ВАРЕНИК. А ну-ну, утни щось по своїй адресі. Заграй щось з опери «Задеря хвіст».

СИНІЦЯ. Така то й думка (*починає грати і співати: «Чи я мамо не доріє»*). Всі слухають, а потім плещуть.

Чути голос Пелеха).

ПЕЛЕХ. Гей, редакисти, несіть ще матеріялу, бо не хватить і на одну сторінку!

ВАРЕНИК. Знаємо без вас, сидіть там мовчки, а коли не хочете, то...

ПЕЛЕХ. Біг-ме, що кину все тут до чорта і піду до дому!
Що ж то за порядки такі в лиха?

ВАРЕНИК *(до редакції)*. Ви там троха придбайте, бо справді колись чого не сталося.

ДОВГИЙ. Я ось ще одного вірша докінчив, та не знаю чи він якраз буде надаватись до нашої газети в сучасну хвилю. Слухайте всі, буду читати *(читає)*:

Суха верба гнеться,
Дівчина сьміється,
А козачок чорнобривий,
Лихо-красунь уродливий —
Коло неї вється.

Суха верба хилиться,
Миле дівча дивиться,
Моргнув оком козачок,

Узявшись під бочок —
До дівчини тулиться.

Суха верба падає,
Струнке дівча лякає,

А орле сизий козак,

От-так, от-так —

Перед нею клякає.

ВАРЕНИК *(плещучи)*. Чудовий вірш, популярно зложений та й тема не зла. Наші сватки аж губами будуть мелькати.

КВАЧ. Ти скоро Шевченка перегонеш Довгий, зісталось уже не багато.

ВЕРЕТЕНО. Що Шевченко? Шевченко якби побув в нашій шкірі, то від його віршів не зісталось би ніц.

КВАЧ. Та ще якби його посадив отут посьліпати так, як ми ось сьліпаємо, то йому б тоді й писати відхотілось, та ще при таких обставинах, що кождий тобі очі коле, за твою ширість.

ВАРЕНИК *(до Довгого)*. Віднеси ж скоренько свого вірша до друкарні, хай набирають та й пустимо у світ.

ДОВГИЙ. Та от зараз, треба лише підписатись *(підписує і виходить)*.

ВЕРЕТЕНО *(до Синиці)*. Ну, шкрабня ще щобудь веселішого.

СИНИЦЯ. Дай надуматись *(тихо перебирає по струнах. Входять перший і другий чоловіки)*.

1-ший ЧОЛОВІК *(до Вареника)*. А що, «Пролетар» і досі ще не вийшов?

ВАРЕНИК. Та щось машини зіпсувались, так от все ще там *(показує рукою на друкарню)* лагодять.

2-гий ЧОЛОВІК. Коли ж то він вже вийде? Надоїло чекати..

ВАРЕНИК. Кажу ж вам що машини зіпсувались. Чи вже ж ви сего не можете зрозуміти?! Буде, кажу вам, що скоро буде.

1-ший ЧОЛОВІК *(до 2-го)*. Ходім, зайдемо ще раз *(виходять)*.

ВЕРЕТЕНО. Треба зробити розпорядженє, щоб сюди подібні екземпляри не заходили. У других порядних людей сего не водиться. Що то значить некультурність.

КВАЧ. Вони лише настрій псують. От надумав був щось

красного написати, а вже й забув. Ліха б година впала на вашу голову...

ВАРЕНИК. Треба буде повісити «сайну» з надвору, щоб справді без діла сюди ніхто не сьмів заходити. Та у дверях треба віконце прорубати. Значить прийшов, сказав, що треба через віконце і марш до дому. Небезпремінно се зроблю. *(Входять: Маруся, Палажка і Галія. Всі три з коротко підрізаним волосєм, рухливі, веселі).*

ВАРЕНИК *(побачивши дівчат)*. А мов вам, ласкаві голубки *(витаються)*. А я вже дозволив собі думати, що вас вже нині й не буде, що ви ошукали боронь боже.

МАРУСЯ. Чому ж то так? Хяба вже ми заслугуємо на те, щоб так про нас думати? А деж се Квач?

ВАРЕНИК. А он там сидить, як щур.

МАРУСЯ. О, а я й не бачила. Ходіте ж дівчатка туди *(йдуть до другої половини)*.

ПАЛАЖКА. І і і, кудиж бо вони поховались *(витаються і сідають хто де попало)*.

МАРУСЯ. Ми зайшли подякувати вам гарненько за ту критику, котру ви написали за нас у «Пролетарі». Я читала, читала і ніяк не могла начитатись. Так красно уложена, що й господи.

ГАЛІЯ. А я то навіть і своїм панам показувала, і вони просто не хочуть своїм очам вірити, що з мене, як там висловлено, така артистка. Після того то й пани мої на мене інакше дивляться. Казали, що як я буду ще де виступати, то щоб взяти їх на те представлене.

МАРУСЯ. Особливо тобі Квач, належиться велика, превелика подяка *(припинає Квачу рожу)*. Отсе тобі моя перша подяка, а там....

КВАЧ. Мені дуже приємно «Мери», і солодко на душі.

В слідуючий раз я ще не таку утну, як напишу, то само небо стрепенеться. Офітові велитні хиба зробляється в який спосіб? Знаємо ми добре.

МАРУСЯ. О, який же ти прехороший.

КВАЧ. Лише «Мери», рука руку мис, як то кажуть, щоб додати ще більше енергії та надхитня високого — мусиш троха посядіти біля мого серця, та зокриң його своєю щирою ласкою. Ну скоренько ж, ніс марнуй часу (*показує рукою на коліна*) От тут, от тут.

ВАРЕНИК. Бреше, біг-ме бреше. Не садись «Мери». Вір жейі, що як я не позволю, то до газети нічого не піjde. Ось сядь лінше коло мене і тоді буде все гаразд. Вір мені.

ГАЛЯ (*залицаючись до Вареника*). О, та ти вже не такий злий, яким хочеш себе представити.

ПАЛАЖКА. Я попробу Вербу, то він помістять усе (*до Верби*). Правда Івасю? Зробиш, коли я тебе попрошу?

ВЕРБА. Чому б не так. Штука діло народне і про неї писати треба як найширше — кождий може писати, що схоче, річ ясна.

МАРУСЯ (*сїдаючи Квачеві на коліна і заглядаючи йому в очи*). Як красно ти нині виглядаєш, милий. Таким гарним я ще ніколи тебе не бачила. Певно, добре відпочув душею?

ВАРЕНИК (*пригортаючись до Галі*). То вже красуня знайшла, тоянісенько, як та мокра ворона в коноплях (*загальний сьміх*).

КВАЧ. От вже обізнався також, мовчав би, вже ти, то було б далеко краще. Бачив у парку з великою губою?

ВАРЕНИК. Ну й що ж?

КВАЧ. Так то твій правдивий товариш пообличу.

СІНИЦЯ. Се може той, бороня-боже, що хвостом меле?

КВАЧ. Той самісенький (*сьміх*).

ВЕРЕТЕНО. Паскудне порівнанє, яб такого й не пере-
ніс би. За таке порівнанє, то можна й до суду потягнути
(*сьміється*).

ВАРЕНИК. Та я таки йому не подарую, колись я йому
підвезу он якого візка. Се запиши собі до памятної кни-
жечки если маєш.

КВАЧ. «Невер-май». (*Входить Довгий*).

ДОВГИЙ (*побачивши дівчат*). О й ви тут? Як же ся ма-
єте? (*витаються*). Гаразд, що заглянули до нас, пан-
ночки, а то щось така нудьга бере за серце, ніби щось
дорогого згубив, або створив який великий злочин. Ду-
ша рветься, а не знати куди.

ВЕРЕТЕНО. Довгий шукає надхніня у цвітах і має рацію.

ВЕРБА. Не оден поет на світі без ніжного сотворіння не мо-
же обійтись. Така вже у них природа.

СІНИЦЯ. Денник Шевченка, то прямо переповнений рен-
довими з ріжними панями та панянками, та ще не аби
якими, а з аристократами, котрі з нами й говорити
не схотілиб.

КВАЧ (*пригортаючись до Марусі*). А біг-ме скоро роман
напишу про тебе «Мери». Отоді побачите, що ми.

ДОВГИЙ. А я й забув погратолювати вас «Піні», за спів
на концерті. Ви так чудово співали, що повірите, в мене
всю душу обіймало солодкою, солодкою, як би то ска-
зати...

ВАРЕНИК. Солодкою квашею, чи що? (*сьміх*).

ДОВГИЙ Ти завше Свириде, любиш ставати поперек доро-

ти, але... (до Палажки) Засьпівайте нам, щось веселенького «Піні», може хоч троха думки проясяться. Ануте, прошу вас ласкаво.

СПИНИЦЯ. Під гитару «Піні», ану (перелизує по струнах).

ПАЛАЖКА. Та якось не охота самій співати.

ГАЛЯ. Та нубо вже, не відмовляйся. Хиба таки й не видко, що хочеш.

ВЕРБА (пригортаючись до Палажки). Я тобі допоможу «Піні».

МАРУСЯ. Ну скоренько вже «Піні», а потім засьпіваємо всі разом.

ПАЛАЖКА. Ото наваживсь. Якої ж засьпівати?

МАРУСЯ. Засьпівай «В гаю зеленім»...

ДОВГИЙ. О се чудова, поетична пісня про ягідки. Так непаче і бачиш їх перед собою. Масте чудовий густ «Мери». Я так люблю сю пісню, більше від....

СПИНИЦЯ. Ну, (починає грати. Палажка і Верба тихенько співвають. По закінченню всі плещуть).

ВАРЕНИК. Знаменито. Я вже нащо твердий на нерви, а й то «Піні» мене зворушила. Берусь завтра сам за писане про твій талан «Піні». Нанину цілих три або й більше шпальтів.

ГВАЧ. Ти в артизмі рівно ніц не розумієш. Прийдеться тобі хиба звернутись до мене за порадою з чого почати.

ВАРЕНИК. Йди ти до чорта, жаба. Я ще таких десятки научу, як ти. Хе, обизвався знаток.

ГВАЧ. А може й не просив, щоб я тобі написав любовного листа он-там до тої панї? пам'ятаєш?

ВАРЕНИК (злісно). Брешеш! Сего ніколи не було й не буде!

МАРУСЯ (*ласкаючи Квача*). Та годі тобі, милий...

ВЕРБА. Годі вам, а то ви жартами, жартами та ще й по-сваритесь.

ДОВГИЙ. Давайте краще засьніваємо тепер якоїсь гуртової.

ВЕРЕТЕНО. Я ще допоможу Сяниці на мандоліні (*дістає*).

СЯНИЦЯ. Ну якої ж?

КВАЧ. Кажі, Довгий, ти всі пісеньки знаєш добре.

ДОВГИЙ. «Кину кужіль на полицю»...

ВАРЕНИК. Давайте сьнівати лінше тихо, щоб на вулицю не було чути.

ВЕРБА. Ну, починаймо (*робить рукою знак. Починають тихо грати і сьнівати. Коли у пісні приходять слова: «за мною хлопці гоняються» — мужчини сьнівають: «за мною дівча гоняється». Чути голос Пелеха*).

ПЕЛЕХ. До чорта з такою роботою! (*Всі оглядаються і продовжують сьнів. По закінченню плещуть*).

МАРУСЯ. Тепер заграйте козачка; він мені, то прямо і у сні сниться.

ВЕРЕТЕНО. Коли вже так, то й я допоможу (*дістає скрипку. Починають тихо грати гопака*).

ВАРЕНИК. А я вам зараз покажу, як наші запорожці колись танцювали (*береться під боки, починає танець. Чути знова голос Пелеха*).

ПЕЛЕХ. Матеріалу, матеріалу нема! газета знова не вийде! Бійтеся совісти! (*всі притихають*).

ВАРЕНИК. Оот чортова дзяма, не дасть тобі і хвилинки спокою. (*до Верби*). Неси там свій перевід, та скажи най він там буде тихо, най не гарчить, бо я зним розправляюсь по своєму. (*Верба виходить і скоро вертає ться*).

МАРУСЯ. От справді у вас тут якісь чудні порядки, кождий має право тикати свого носа, куди не слід. Такого я ще нде й небачила.

КВАЧ. Се все завдяки нашій доброті, що ми з кождим по-водимось зо пані-брата. Пора те вкоротити. Знай свиня своє стійло. От так потрібно зробити і не інакше. Іш ти.

ВАРЕНИК. Я завтра їх усіх повикидаю до чорта на сонце.

Най посидять троха в парку на свіжій повітрі, то може друкарський чад троха пройде. А особливо тому чортополохові, чя Пелеху, я ніколи не потерплю; він завше преться до чужого діла. Дуже розумний.

ГАЛЯ. Що ж терпіти таку неприємність. Справді, вже світ кляном зийшовся чи що? *(У дверях вихідних показується голова другого чоловіка)*.

2-гий ЧОЛОВІК *(нів голоса, але сильно кричить)*. Ті-кайте скорше, бо поліція. *(Зникає. Всі наполошено бігають по кімнаті)*.

МАРУСЯ *(злякано)*. Що ж се?...

ВАРЕНИК. Я ж вам казав, щоб не передруковували матеріялу з тих чужинецьких газет! От тобі й маєш, на-кликали біду!

З А В І С А .



